

MASARYKOVA UNIVERZITA
EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

VYSOKÁ ŠKOLA
**EKONÓMIE A MANAŽMENTU
VEREJNEJ SPRÁVY V BRATISLAVE**

Dopady vybraných veřejných politik na regionální rozvoj v České a Slovenské republice

Vědecký sborník

doc. JUDr. Ivan Malý, CSc.,
vedoucí řešitelského kolektivu za ESF MU
prof. Ing. Viera Cibáková, CSc.,
vedoucí řešitelského kolektivu za VŠEMVS

Brno 2012

Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity

**Vysoká škola ekonomie a manažmentu verejnej správy
v Bratislave**

**Dopady vybraných veřejných politik
na regionální rozvoj
v České a Slovenské republice**

Vědecký sborník

doc. JUDr. Ivan Malý, CSc.
vedoucí řešitelského kolektivu za ESF MU

prof. Ing. Viera Cibáková, CSc.
vedoucí řešitelského kolektivu za VŠEMVS

Vedoucí řešitelského kolektivu za ESF MU: doc. JUDr. Ivan Malý, CSc.

Koordinátoři: doc. PhDr. Jan Šelešovský, CSc.
Ing. Petr Valouch, Ph.D.

Řešitelé: Ing. Eduard Bakoš, Ph.D.
Ing. Vladimír Hyánek, Ph.D.
Ing. Jan Krajiček
Ing. Veronika Krůtilová
Ing. Taťána Lyčková
Ing. Marek Pavlík, Ph.D.
Ing. Markéta Páleníková, Ph.D.
Ing. Dalibor Pánek
Ing. Zuzana Prouzová
Ing. František Řezáč, Ph.D.

Vedoucí řešitelského kolektivu za VŠEMVS: prof. Ing. Viera Cibáková, CSc.

Koordinátor: doc. PhDr. Zoltán Rózsa, Ph.D.

Řešitelé: prof. Ing. Viktória Čejková, PhD.
doc. Ing. Stanislav Filip, PhD.
Ing. Ivana Gecíková, PhD.
doc. Ing. Marta Hamalová, CSc.
doc. Ing. Anna Kachaňáková, CSc.
PhDr. Miroslav Kohuťár
Ing. Marián Kováč
Ing. Monika Šobeková Majková, PhD.
Ing. Katarína Stachová, PhD.
doc. Ing. Viera Sysáková, CSc.
doc. Ing. Judita Táncošová, CSc.

Recenzenti: doc. Ing. Jaroslav Sedláček, CSc. – ESF MU
doc. Ing. Elena Beňová, PhD. – VŠEMVS

Vědeční redaktoři (editoři): doc. PhDr. Jan Šelešovský, CSc.
Ing. Petr Valouch, Ph.D.

© 2012 Masarykova univerzita

© 2012 Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy

ISBN 978-80-210-8172-7 (online : pdf)

ISBN 978-80-210-5805-7 (vázaná vazba)

DOI: 10.5817/CZ.MUNI.M210-5805-2012

Obsah

Úvod	5
Vývoj ekonomických indikátorů ČR a SR v letech 2005–2010 <i>Ing. Petr Valouch, Ph.D.</i>	7
Část 1: Dopady finančního sektoru na regionální rozvoj v ČR a SR	
Analýza nabídky bankovních produktů pro subjekty veřejné správy v regionech <i>Ing. Jan Krajíček</i>	23
Úverové financovanie podnikov vo vybraných regiónov SR <i>doc. Ing. Viera Sysáková, CSc., Ing. Monika Sobeková Majková, PhD.</i>	37
Dopady vybraných veřejných politik na regionální rozvoj v České a Slovenské republice <i>Ing. Dalibor Pánek</i>	71
O poisťovaní v regióne <i>prof. Ing. Viktória Čejková, PhD.</i>	79
Vývoj pojišťovnictví v ČR a SR v letech 2005–2010 <i>Ing. Taťána Lyčková</i>	89
Úloha komerčních pojišťoven při řešení dopadů živelních událostí v regionech České republiky <i>Ing. František Řezáč, Ph.D.</i>	99
Priame zahraničné investície v Slovenskej republike a regionálne disparity <i>doc. Ing. Judita Táncošová, CSc.</i>	107
Část 2: Dopady veřejných politik na regionální rozvoj v ČR a SR	
Vplyv samosprávnych krajov na rozvoj regiónu <i>doc. Ing. Marta Hamalová, CSc., Ing. Ivana Geciková, PhD.</i>	117
Vliv krajských samospráv na rozvoj regionů <i>doc. PhDr. Jan Šelešovský, CSc., Ing. Marek Pavlík, Ph.D.</i>	139
Zdravotnícke ukazovatele európskych regiónoch – hodnota prediktorov zdravia obyvateľstva v Slovenskej republike <i>PhDr. Miroslav Kohutár</i>	151
Aktuální problémy tvorby a implementace zdravotní politiky z pohledu regionů <i>doc. JUDr. Ivan Malý, CSc., Ing. Marek Pavlík, Ph.D., Ing. Veronika Krůtilová</i>	177
Vzdelávanie zamestnancov v kontexte jednotlivých regiónov na Slovensku <i>doc. Ing. Anna Kachaňáková, CSc., Ing. Katarína Stachová, PhD.</i>	189

Flexibilita vzdělávacího systému v Jihomoravském kraji <i>Ing. Markéta Páleníková, Ph.D.</i>	201
Spôsobilosti a kapacity krajov SR na riešenie krízových situácií <i>doc. Ing. Stanislav Filip, PhD., Ing. Marián Kováč</i>	217
Role krajské samosprávy v procesech krizového řízení v ČR <i>doc. PhDr. Jan Šelešovský, CSc., Ing. Eduard Bakoš, Ph.D.</i>	229
Vliv občanského sektoru na regionální rozvoj <i>Ing. Vladimír Hyánek, Ph.D., Ing. Zuzana Prouzová</i>	241
Závěr	251

Úvod

Veřejná politika vymezená, ať už jako koncepční činnost, nebo jako institucionální rámec centrální úrovně (případně úrovně EU), významně ovlivňuje rozvojové možnosti regionů a zároveň je prostřednictvím regionů realizována. Současně však platí, že ne vždy existuje jednoduchá kauzální souvislost mezi rozvojem regionů a formou veřejné politiky. Proto zmapování vlivu veřejné politiky na regionální rozvoj se jeví jako přínosné, jak z pohledu identifikace rozvojových příležitostí a hrozeb pro regiony, tak současně jako nástroj pro lepší formulaci cílů a nástrojů předmětných politik.

Klíčovou roli v implementaci veřejných politik na regionální úrovni plní regionální struktury veřejné správy, které jsou prezentovány jednak krajskou samosprávou, jednak dekoncentrovanými orgány státní správy v daném území. Definiční kompetence, mix strukturálních prvků regionální veřejné správy a jejich vzájemné vazby, jsou rozdílné dle historických, legislativních, ekonomických, sociálních a dalších faktorů imanentních té či oné zemi.

Současně je zřejmé, že specifická konfigurace regionální veřejné správy může mít také vliv na interakci prvků veřejné správy s podnikatelskými subjekty a občanským sektorem (nestátními neziskovými organizacemi). V tomto smyslu je pravděpodobné, že podmiňuje jak konceptualizaci, tak instrumentalizaci dílčích veřejných politik.

Jmenované odlišnosti je možné výhodně sledovat na příkladu České republiky a Slovenské republiky, které v důsledku předcházejícího historického vývoje disponovaly obdobnými dispozičními východiskys, nicméně pro rozdělení státu, došlo k jisté divergenci vývoje prvků veřejné správy na regionální úrovni.

Proto tříletý výzkumný projekt VŠEMVS Bratislava a ESF MU se zaměřuje na vybrané oblasti dílčích veřejných politik a jeho ambicí je zmapovat jejich dopady na regionální rozvoj v České republice a Slovenské republice. Analýza a komparace institucionálního rámce, legislativních řešení a disponibilního instrumentária výše uvedených entit regionální veřejné správy umožní zhodnotit tento vývoj ve vybraných segmentech veřejných politik a na základě přístupů „dobré praxe“ vyvodit implikace pro budoucnost.

Srovnání míry úspěšnosti politik či institucionálního prostředí u zemí kulturně i ekonomicky velmi blízkých umožní jednak ověřit validitu závěrů zkoumání v jedné zemi a jednak formulovat obecné principy a doporučení. Předpokládáme, že bude možné vysledovat a prokázat takové situace, kdy aplikace určitého nástroje politiky na centrální úrovni bude významně pozitivně nebo negativně ovlivňovat rozvojové možnosti regionů.

Projekt se orientuje na dvě, relativně samostatné oblasti, ve kterých jsou sledovány dopady veřejných politik. První oblastí je veřejný a neziskový sektor, kde ve vymezených segmentech veřejné politiky budou především identifikovány možné dopady centrální politiky na stav a rozvoj krajů.

Finanční sektor byl vybrán jako druhá zkoumaná oblast, především proto, že finanční sektor plní určitou funkci zprostředkovatele dopadů mezi veřejnou politikou a chováním soukromých subjektů. Finanční sektor významně participuje na alokaci zdrojů v území a podílí se na pokrývání rizik generovaných přírodními i antropogenními faktory

příslušnými danému regionu. Rozhodnutí o změně institucionálního rámce, nebo implementace cílů veřejné politiky ovlivní chování i soukromých subjektů.

Předložený sborník příspěvků zahrnuje parciální výsledky z druhého roku výzkumu z obou sledovaných oblastí, tj. jak sektoru veřejného, tak sektoru finančního. Uvedené výstupy byly prezentovány na semináři konaném ve Šlapanicích ve dnech 24. a 25. 11. 2011. Oproti minulému sborníku, ve kterém dominoval veřejný sektor, v letošním roce byl předřazen sektor finanční. V prvních dvou letech řešení byl kladen důraz na samostatnost řešitelských týmů a autonomnost jednotlivých výstupů. V posledním roce řešení, kdy dojde k finalizaci projektu předpokládáme, že budou příspěvky jednotně strukturovány, aby výsledek projektu nabyl podoby zřetelných komparačních studií, resp. příslušných kapitol monografie, teoreticky reflektující předmětnou problematiku a obsahující srozumitelné implikace pro praxi veřejné správy na regionální úrovni.

doc. JUDr. Ivan Malý, CSc.

děkan ESF MU

Vývoj ekonomických indikátorů ČR a SR v letech 2005–2010

The Development of the Economic Indicators of the Czech and Slovak Republic in Years 2005–2010

Ing. Petr Valouch, Ph.D.

Anotace

Cílem tohoto příspěvku je zanalyzovat vývoj základních makroekonomických indikátorů v České a Slovenské republice v období let 2005–2010. Smyslem této analýzy je poskytnout základní vstupní údaje pro další část řešení vědecko-výzkumného projektu „Dopady vybraných veřejných politik na regionální rozvoj v Slovenskej a Českej republike“ řešeného ve vzájemné spolupráci mezi Vysokou školou ekonomie a manažmentu verejnej správy v Bratislavě a Ekonomicko-správní fakultou Masarykovy univerzity.

Klíčová slova

Ekonomické indikátory, HDP, inflace, nezaměstnanost, státní dluh, veřejný dluh

Annotation

The aim of this paper is to analyze the development of basic macroeconomic indicators in the Czech and Slovak Republic in the period 2005 - 2010. The purpose of this analysis is to provide essential input for the next part of the solution of the research project "Impact of selected public policies on regional development in Slovakia and the Czech Republic" solved by mutual cooperation between the University of Economics and Management of the Public Administration in Bratislava and the Faculty of Economics and Administration of the Masaryk University in Brno.

Key words

Economic indicators, GDP, inflation, unemployment, state debt, public debt

DOI: 10.5817/CZ.MUNI.M210-5805-2012-7

Úvod

Zmapování vývoje nejdůležitějších makroekonomických indikátorů České a Slovenské republiky ve vybraných letech 2005–2010 představuje základní požadavek pro úspěšné řešení navazujících klíčových kapitol vědecko-výzkumného projektu „Dopady vybraných veřejných politik na regionální rozvoj v Slovenskej a Českej republike.“ V analyzovaných letech prošly oba státy turbulentním ekonomickým vývojem. V letech 2005–2008 docházelo k intenzivnímu ekonomickému růstu obou zkoumaných ekonomik, od roku 2009 se však naplno projevil dopad finanční a posléze i celkové ekonomické krize, které obě ekonomiky tvrdě zasáhly a z jejichž důsledků se oba státy dodnes vzpamatovávají.

V roce 2009 vstoupilo Slovensko do eurozóny a jako svou měnu přijalo euro. Naopak v České republice stále více sílí názory, že vstup do Evropské měnové unie je nežádoucí, neboť negativa vstupu převyšují jeho pozitiva. V dohledné době tak Česká republika s největší pravděpodobností zůstane ekonomikou s vlastní měnou.

Cíl a metodika

Cílem tohoto příspěvku je výběr, zmapování, analýza a vyvození závěrů z hlediska vývoje klíčových makroekonomických indikátorů České a Slovenské republiky v letech 2005–2010 (v posledním roce řešení projektu bude analyzován i rok 2011 a v případě dostupnosti relevantních dat také rok 2012) a to ve vazbě na ekonomický rozvoj zvolených regionů. Smyslem této části projektu je poskytnout základní makroekonomický vhled a analýzu nejdůležitějších makroekonomických indikátorů a jejich vývoje v letech 2005–2010 (a v dalších letech řešení projektu i let navazujících) za oba zkoumané státy ve vzájemné interakci, predikovat jejich budoucí vývoj a identifikovat a analyzovat jejich dopady na ekonomickou situaci a rozvoj zvolených regionů, ale také na finanční sektor a jeho části v obou zkoumaných státech.

Primárním zdrojem získávání analyzovaných dat jsou veřejné zdroje, z nichž je možno čerpat zdrojová data pro vlastní analýzu. Klíčovými zdroji pro získávání dat tak za Českou republiku jsou zejména oficiální instituce státní správy České republiky, a to zejména Ministerstvo financí ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, dále Český statistický úřad, Česká národní banka, jednotlivé krajské úřady, atd. Obdobná struktura primárních zdrojů bude použita pro získávání a analýzu dat za Slovenskou republiku.

Jednotlivé makroekonomické indikátory byly rozděleny pro účely prováděné analýzy do 3 základních skupin, a to na:

1. Ukazatele reálné ekonomiky
2. Měnové ukazatele
3. Fiskální ukazatele

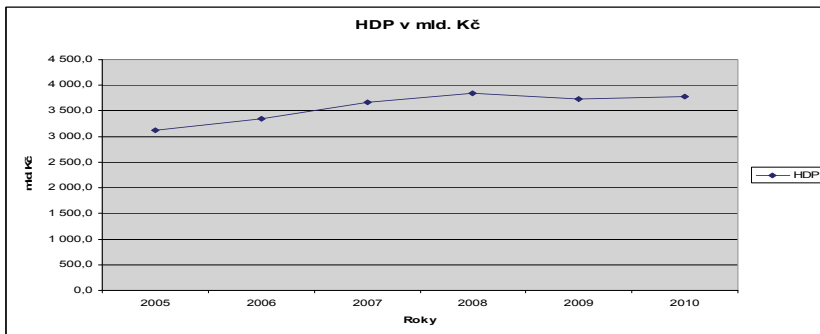
Výsledky

V této části příspěvku bude provedena analýza klíčových ukazatelů dle metodiky popsané výše.

Analýza ukazatelů reálné ekonomiky za ČR a SR v letech 2005–2010

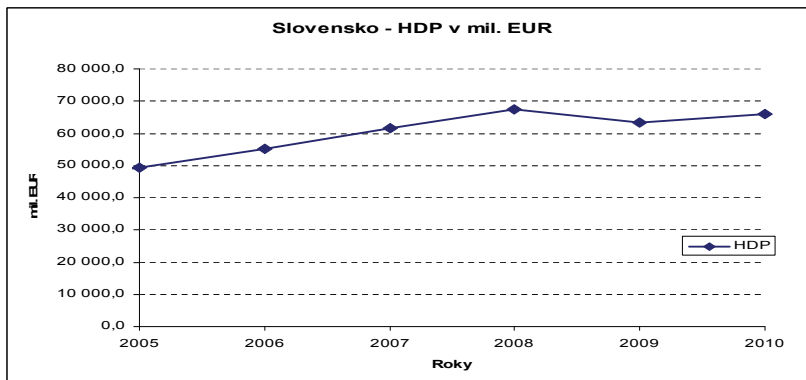
Analýzu základních ukazatelů reálné ekonomiky za Českou a Slovenskou republiku v letech 2005–2010 není možné začít jiným ukazatelem, než je vývoj HDP. Následující grafy zobrazují vývoj HDP za ČR a SR v letech 2005–2010:

Graf 1: Vývoj HDP České republiky (v mld. Kč) v letech 2005–2010

Zdroj: ČSÚ

Graf 2: Vývoj HDP Slovenské republiky (v mil. EUR) v letech 2005–2010

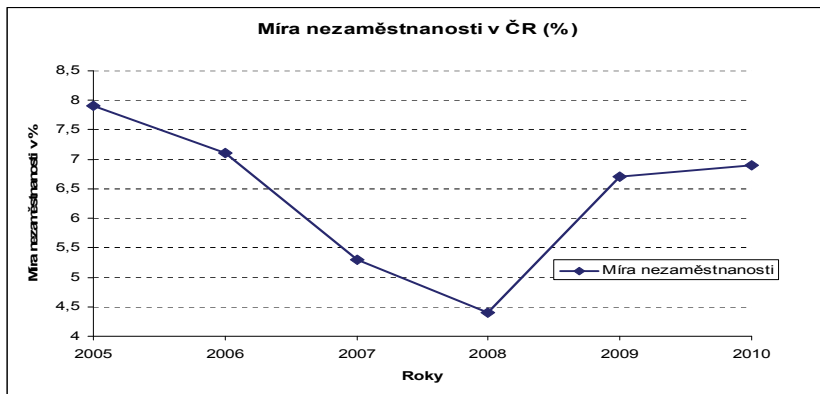

Zdroj: SSÚ

Porovnáme-li vývoj HDP za oba státy, vidíme v podstatě identický vývoj. V letech 2005–2008 docházelo v obou státech k růstu HDP, v roce 2009 však u obou států celkový HDP poklesl v důsledku naplno projevené finanční krize, která se již přelila do reálné ekonomiky. Obě ekonomiky se však z hlediska návratu k růstu HDP zotavily poměrně rychle, neboť již v roce 2010 byl růst HDP v obou zemích obnoven, avšak ani jedna země nepřekonal v roce 2010 ještě úroveň HDP z roku 2008. To lze u obou zemí očekávat až v roce 2011.

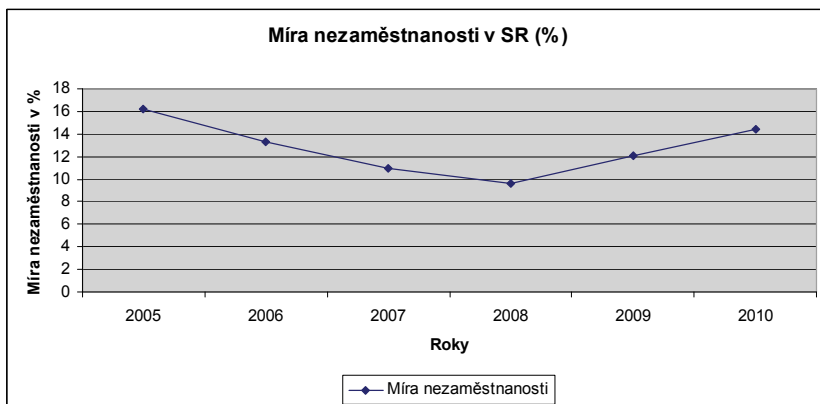
Vývoj HDP v obou státech měl také bezprostřední dopad na míru nezaměstnanosti, jejíž vývoj zobrazují následující dva grafy:

Graf 3: Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR (v %) v letech 2005–2010

Zdroj: ČSÚ

Graf 4: Vývoj míry nezaměstnanosti v SR (v %) v letech 2005–2010

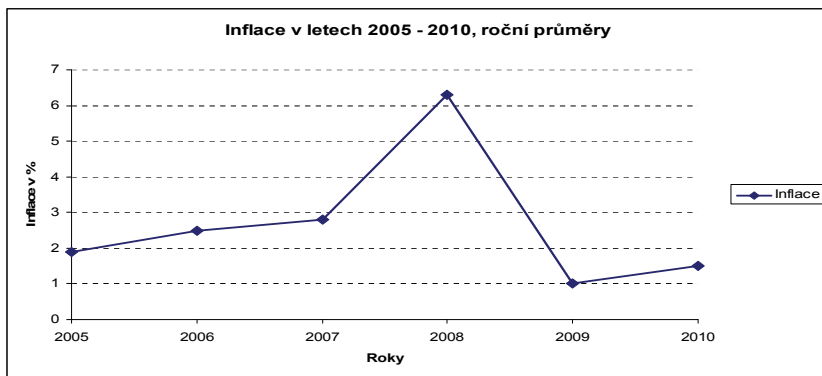
Zdroj: SSÚ

Také v případě vývoje míry nezaměstnanosti je vidět obdobný průběh v obou analyzovaných zemích. V letech 2005–2008 docházelo k prudkému poklesu míry nezaměstnanosti, od roku 2009 se však v obou zemích trend obrací a míra nezaměstnanosti začíná prudce růst, a to zejména v roce 2009. V roce 2010 se v ČR tempo růstu míry nezaměstnanosti zpomalilo, přesto však ani tento rok ještě neznamenal obrát v poklesu míry nezaměstnanosti. Teprve v roce 2011 lze očekávat podle aktuálních dat pokles míry

nezaměstnanosti. V případě Slovenska byl růst míry nezaměstnanosti velmi prudký i v roce 2010. V roce 2011 lze však již také předpokládat pokles míry nezaměstnanosti.

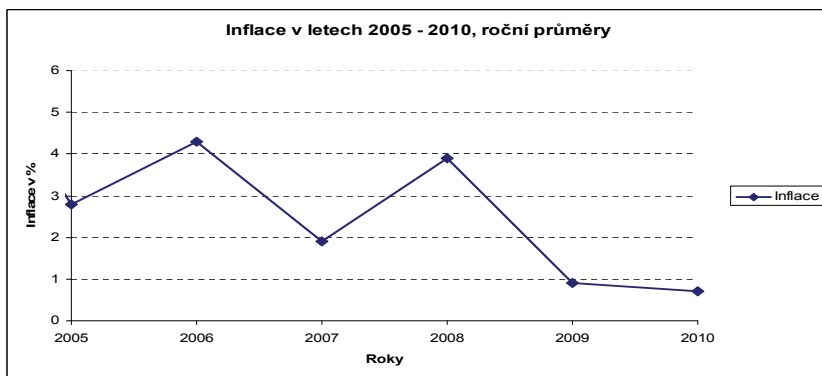
Dalším důležitým ukazatelem, který je nutno zanalyzovat je cenová stabilita obou ekonomik vyjádřená vývojem míry inflace (vyjádřené přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen). Vývoj míry inflace ukazují následující dva grafy:

Graf 5: Vývoj míry inflace v ČR (v %) v letech 2005–2010

Zdroj: ČSÚ

Graf 6: Vývoj míry inflace v SR (v %) v letech 2005–2010

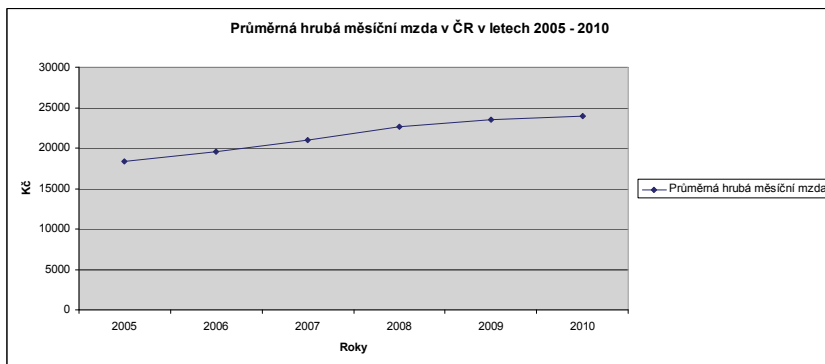
Zdroj: SSÚ

Obě ekonomiky se ve sledovaném období z hlediska cenové stability nedostávaly do významnějších problémů. Z pohledu míry inflace byl nejproblematičtější rok 2008, a to zejména v ČR, kdy míra inflace činila 6,3 %. Hned v následujícím roce však míra inflace

prudce klesla na 1 %. V roce 2010 pak míra inflace mírně vzrostla na 1,5 %, v současnosti se pohybuje okolo 2 %, což je v souladu s inflačním cílem ČNB. Přesto lze očekávat v nejbližší budoucnosti mírný růst úrokových sazeb ze strany ČNB, aby nedocházelo ke zvýšení inflačních rizik. Z hlediska Slovenska činila nejvyšší míra inflace ve sledovaném období 4,3 % v roce 2006, v posledních dvou analyzovaných letech se drží pod jedním procentem. Také v případě Slovenska tak inflace nepředstavuje v nejbližší budoucnosti závažnější problém.

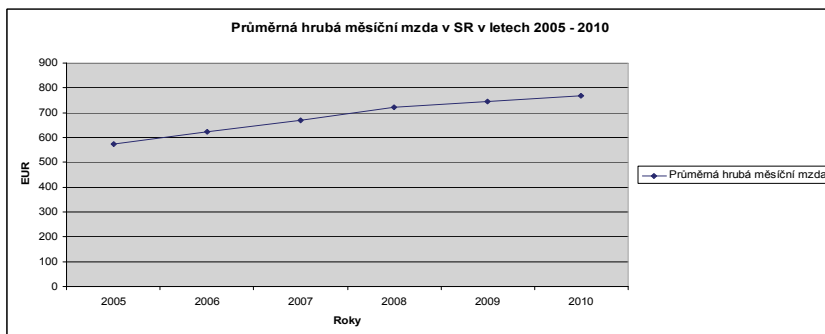
Na závěr se pokusme porovnat také vývoj průměrných nominálních mezd v České a Slovenské republice v průběhu sledovaného období. Výsledky shrnuje následující dvojice grafů.

Graf 9: Průměrná hrubá měsíční mzda v ČR v letech 2005–2010

Zdroj: MPSV ČR

Graf 10: Průměrná hrubá měsíční mzda v SR v letech 2005–2010

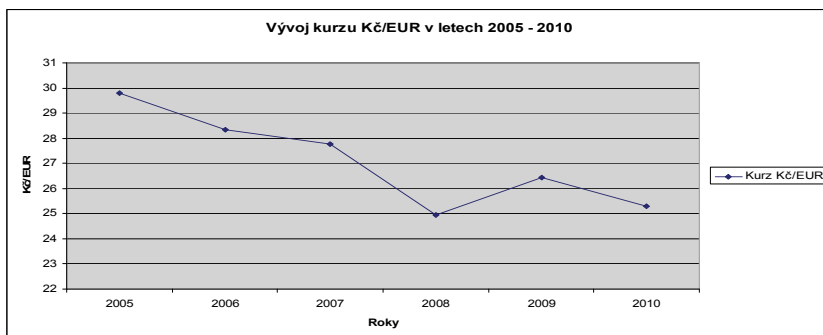
Zdroj: SSÚ

Také v případě průměrných hrubých měsíčních mezd je patrný velice podobný vývoj pro obě zkoumané ekonomiky. Ve všech sledovaných letech došlo k nárůstu průměrné hrubé měsíční mzdy, přičemž tento trend nezvrátila ani ekonomická krize v letech 2009 a 2010. V případě České republiky došlo k nárůstu průměrné hrubé měsíční mzdy z 18 344 Kč v roce 2005 na 23 951 Kč v roce 2010, což představuje nárůst o cca 30 %. V případě Slovenské republiky potom došlo ve sledovaném období k nárůstu průměrné hrubé měsíční mzdy z 573,4 EUR v roce 2005 na 769 EUR v roce 2010, což představuje nárůst o cca 34 %.

Analýza měnových ukazatelů za ČR a SR v letech 2005–2010

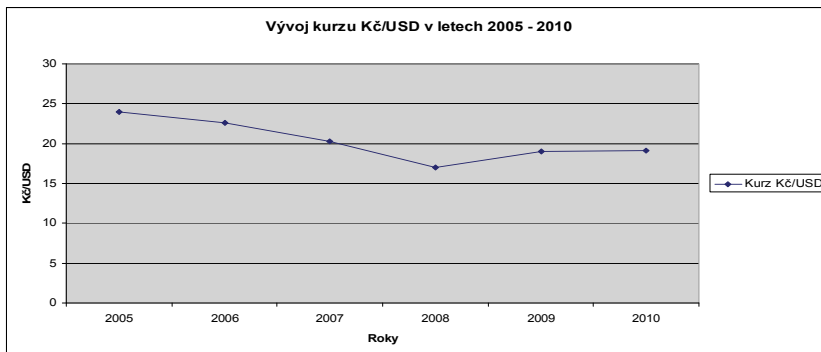
Z hlediska měnových ukazatelů se nejprve podíváme na vývoj národních měn ČR a SR vůči euru a americkému dolaru. V případě české měny analyzujeme vývoj této měny vůči euru a dolaru v celém sledovaném období let 2005–2010, v případě slovenské koruny pochopitelně pouze v letech 2005–2008, neboť od 1. ledna 2009 slovenská koruna zanikla přijetím eura jako národní měny Slovenské republiky. Vývoj kurzu české koruny vůči euru a dolaru (vždy k poslednímu dni roku) zobrazují následující grafy:

Graf 11: Vývoj kurzu Kč/EUR v letech 2005–2010

Zdroj: ČSÚ

Graf 12: Vývoj kurzu Kč/USD v letech 2005–2010

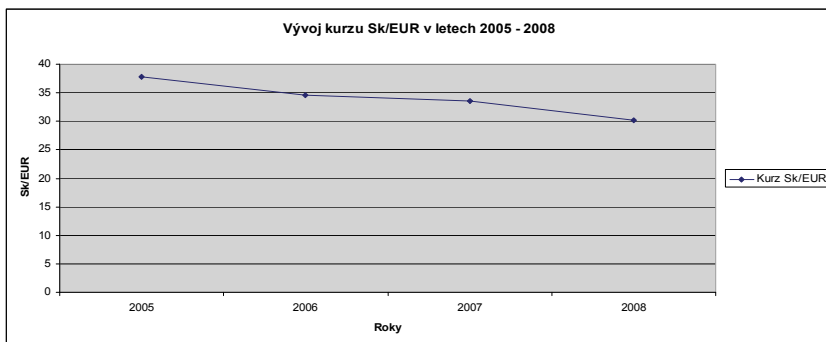

Zdroj: ČSÚ

Z výše uvedených grafů je patrné, že ve sledovaném období vykazovala česká měna vůči euru i dolaru posilující trend. Tento trend byl výrazný zejména v letech 2005–2008. V roce 2009 je patrné zakolísání české koruny vůči oběma světovým měnám a její oslabení. Tento výkyv lze přičíst reakci investorů na problémy české ekonomiky v důsledku finanční a následně též ekonomické krize, která se právě v roce 2009 naplno projevila. V roce 2010 se však v případě kurzu Kč/EUR již česká měna vrátila zpět na růstovou trajektorii, vůči dolaru pak kurz v roce 2010 stagnoval oproti roku 2009. Celkově ve sledovaném období posílil kurz Kč/EUR z hodnoty 29,784 Kč/EUR na konečných 25,290 Kč, což představuje posílení o cca 15 %. Do roku 2008 o cca 16 %), v případě kurzu Kč/USD potom došlo k celkovému posílení z hodnoty 23,947 Kč/USD na závěrečných 19,111 Kč/USD, což představuje celkové posílení o cca 20 % (do roku 2008 o cca 28 %). Aktuální údaje z roku 2011 potom nasvědčují tomu, že trend posilování Kč vůči oběma světovým měnám bude pokračovat i v aktuálním roce 2011.

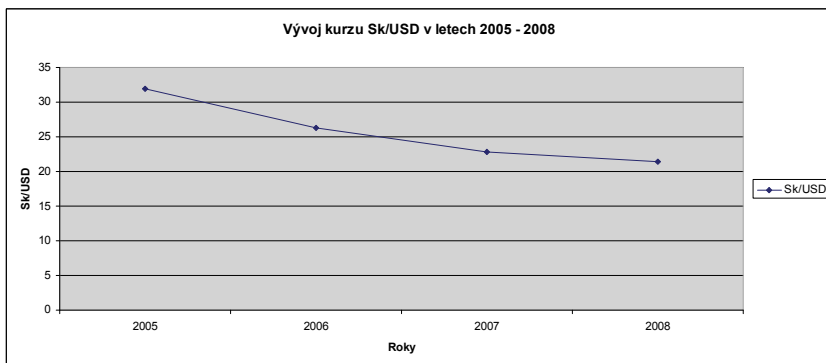
Vývoj slovenské koruny vůči euru a americkému dolaru od roku 2005 do roku 2008 zobrazují následující grafy.

Graf 13: Vývoj kurzu Sk/EUR v letech 2005–2008

Zdroj: NBS

Graf 14: Vývoj kurzu Sk/USD v letech 2005–2008

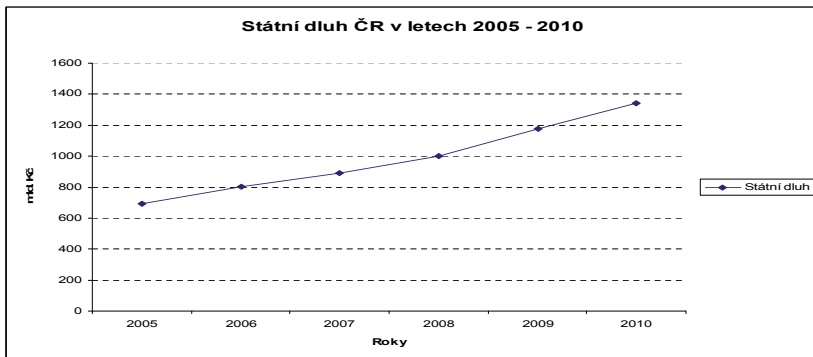
Zdroj: NBS

Také v případě slovenské koruny je jednoznačný trend posilování vůči oběma světovým měnám. Podobně jako v případě české koruny došlo ve všech letech 2005–2008 k postupnému posilování kurzu slovenské koruny, v případě kurzu k euru z počáteční hodnoty 37,848 Sk/EUR na 30,126 Sk/EUR, což představuje posílení kurzu o cca 20 %, a v případě kurzu v dolaru z počáteční hodnoty 31,948 Sk/USD na 21,385 Sk/USD, což představuje posílení o cca 33 %.

Analýza fiskálních ukazatelů za ČR a SR v letech 2005–2010

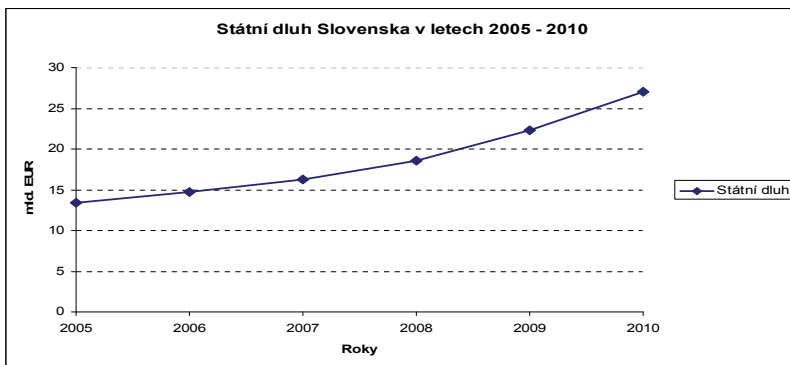
Analýzu fiskálních ukazatelů za obě ekonomiky zahájíme problematikou státního dluhu. Vývoj státního dluhu ČR a SR ukazují následující grafy:

Graf 15: Vývoj státního dluhu ČR v letech 2005–2010

Zdroj: ČSÚ

Graf 16: Vývoj státního dluhu SR v letech 2005–2010

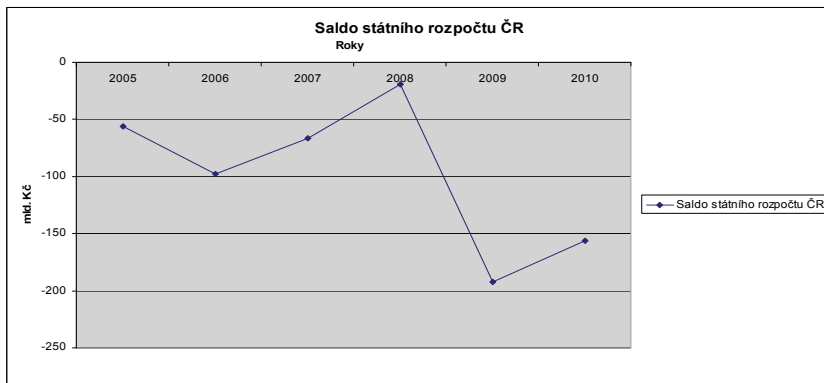

Zdroj: SSÚ

Při bližší analýze vývoje státního dluhu obou zemí je opět patrný podobný vývoj a sice neustále se zvyšující úroveň státního dluhu. V případech obou zemí došlo za 5 analyzovaných let prakticky ke zdvojnásobení výše státního dluhu, v případě ČR z úrovně 691,2 mld. Kč v roce 2005 na 1 344,1 mld. Kč v roce 2010 (nárůst o 94,5 %), v případě SR z úrovně 13,4 mld. EUR na 27 mld. EUR (nárůst o 101,5 %). Zanalyzujeme-li v případě obou zemí nárůst státního dluhu v poměru k HDP, potom v případě ČR došlo v letech 2005–2010 k nárůstu poměru státní dluh/HDP z hodnoty 23,2 % v roce 2005 na 36,6 % v roce 2010, v případě SR potom z 34,2 % v roce 2005 na 41 % v roce 2010. Z uvedených čísel je zřejmé, že i když absolutní výše státního dluhu rostla rychleji v případě Slovenska, v poměru státního dluhu vůči HDP je tempo růstu výraznější u České republiky.

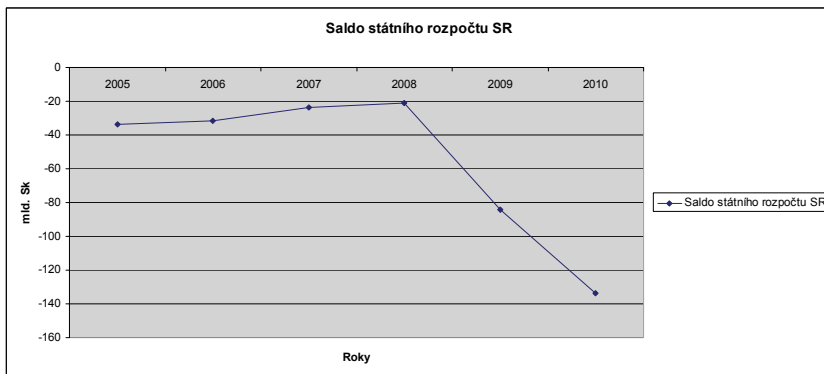
Zajímavé srovnání poskytuje také analýza vývoje sald státního rozpočtu obou zemí ve sledovaném období. Toto srovnání zobrazuje následující dvojice grafů.

Graf 17: Saldo státního rozpočtu ČR v letech 2005–2010

Zdroj: ČSÚ

Graf 18: Saldo státního rozpočtu SR v letech 2005–2010¹

Zdroj: SSÚ

Z vývoje obou grafů je patrné, že obě země dosáhly nejvyšších deficitů v posledních dvou zkoumaných letech. Jednou z hlavních příčin bezpochyby byl dopad ekonomické

¹ V případě sald v letech 2009 a 2010 uvádí SSÚ údaje v EUR. Pro jejich porovnatelnost byl použit pro přepočtení na Sk kurz 30,126 Sk/EUR.

a finanční krize na státní rozpočty obou zemí, výpadky na příjmové straně rozpočtu, ale i mírně expanzivní fiskální politika snažící se o překonání důsledků krize. Nicméně i před počátkem krize vykazovaly obě země deficitní hospodaření se státním rozpočtem, byť nikoliv tak velké jako v posledních dvou letech. Je proto zcela zřejmé, že v nejbližších letech budou muset obě země přijmout taková opatření, která se budou snažit prohlubující se schodky hospodaření se státním rozpočtem zmírnit a ve střednědobém horizontu ideálně zcela odstranit a navrátit se tak k vyrovnanému hospodaření, jak to bylo běžné ještě v 90. letech minulého století.

Závěr

Z provedené analýzy je zřejmé, že obě ekonomiky se ve sledovaném období z hlediska základních makroekonomických ukazatelů vyvíjely velmi podobně. Tento závěr dokumentuje provedená korelační analýza, jejíž výsledky indikují vysokou pozitivní závislost jednotlivých makroekonomických ukazatelů navzájem. Zejména v případě vzájemné závislosti vývoje HDP a průměrné měsíční hrubé mzdy se jedná téměř o absolutní pozitivní závislost (koeficient korelace činí v případě vývoje HDP 0,995 a v případě průměrné hrubé měsíční mzdy 0,998). Vysokou pozitivní závislost vykazuje také vývoj obecné míry nezaměstnanosti (koeficient korelace 0,941) a vývoj salda státního rozpočtu (0,809). Poněkud slabší pozitivní vztah je pak v případě vývoje míry inflace (0,646) a vývoje státního dluhu (0,629). Z hlediska vývoje měnového kurzu národních měn obou států vůči hlavním světovým měnám (euro, dolar) bylo možné pozorovat celkově posilující trend národních měn vůči těmto měnám (v případě Slovenska do roku 2008). Na Slovensku došlo v roce 2009 k přijetí eura jako národní měny, od tohoto roku je tedy monetární politika Slovenska závislá na konání ECB. Česká republika si stále ponechává jako svou národní měnu českou korunu, jejíž kurz zareagoval v roce 2009 oslabením vůči euru a dolaru, což mohlo pozitivně přispět k překonání důsledků finanční a ekonomické krize zejména v oblasti exportních příležitostí ČR do EU. V roce 2010 se pak již česká měna opět vrátila na posilující trajektorii vůči euru. Vůči americkému dolaru pak došlo ke stagnaci kurzu v roce 2010, v roce 2011 však již česká koruna opět vůči dolaru posiluje. Právě přijetí eura na Slovensku se tak v zásadě stalo ve sledovaném období hlavním identifikovatelným rozdílem v oblasti analyzovaných makroekonomických indikátorů u obou zemí. Celkový dopad tohoto odlišného měnového vývoje však zatím není možné zodpovědně vyhodnotit v důsledku příliš krátkého období od přijetí eura na Slovensku, z provedené analýzy však prozatím vyplývá, že tato změna příliš nenarušila vzájemnou pozitivní korelaci mezi makroekonomickými daty obou zkoumaných zemí.

Literatura

K provedení analýzy byly použity následující zdroje:

Česká republika:

[1] <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makroekonom.html>

[2] <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/home>

[3] http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_50252.html?year=2009

[4] <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/home>

- [5] http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_50259.html?year=2009
- [6] <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/home>
- [7] http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_42799.html?year=2008
- [8] <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/home>
- [9] http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_42800.html
- [10] http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace

Slovenská republika:

- [1] <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=19>
- [2] <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=5512>
- [3] <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=19784>
- [4] <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=199>
- [5] <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=185>

Ing. Petr Valouch, Ph.D.
Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity
Lipová 41a
Brno
E-mail: valouch@econ.muni.cz